

Käesolevat eelnõud muudetakse Valga valla tuulepargi eriplaneeringu menetluse käigus tulenevalt planeeringu menetluskäigust, avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemustest, heakskiidumenetlusest ning uute asjaolude ilmnemisest.

Valga Vallavolikogu OTSUS

Valga

xx. xxxx 2026 nr

Valga valla tuulepargi eriplaneeringu kehtestamine asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande alusel

I Asjaolud

Valga valla tuulepargi eriplaneeringut asuti koostama Valga Vallavolikogu 25. oktoobri 2023 otsuse nr 81 alusel, mis algatas eriplaneeringu koostamise Sunly Wind OÜ ja Eurowind Energy OÜ ettepanekul. Sunly Wind OÜ ja Eurowind Energy OÜ näitasid huvi tuulepargi rajamise vastu Valga valla territooriumi loode osale Väike Emajõe ja Jõhvi-Tartu-Valga tee (põhimaantee nr 3) vahelisele alale (planeeringuala suurusega umbes 10 200 ha). Eurowind Energy OÜ huvi raugemise tõttu vähendas Valga Vallavolikogu 31. jaanuari 2024 otsusega nr 96 planeeringuala suurust. Planeeringu koostamist jätkati umbes 7 400 ha suurusel maa-alal, millele ruumilahenduse saamisest on huvitatud Sunly Wind OÜ. Eriplaneeringu ala hõlmab Valga valla Mustumetsa, Killinge, Kiviküla, Uniküla, Õruste, Tõlliste ja Sooru külade osasid. Planeeringu koostamise käigus ilmnes planeeringulahendusest tulenevalt vajadus suurendada planeeringuala ligikaudu 100 ha võrra (planeeringuala suurendamise selgitus toodud punktis VI Valga valla tuulepargi asukoha eelvaliku alad ja planeeringuala). Valga valla tuulepargi eriplaneeringu kehtestamise otsus asukoha eelvaliku otsuse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande alusel tehakse ligikaudu 7 500 ha suurusele planeeringualale.

Koostatud planeeringulahendus annab ehitusõiguse kuni 18 tuulikust koosneva tuulepargi rajamiseks tuulikute kõrgusega kuni 270 m. Planeeringuga lubatud maksimaalmõõtmetega tuulikute puhul võib tuuliku võimsus ulatuda kuni 7 MW. Seega 18 tuuliku puhul on prognoositavaks koguvõimsuseks kuni 126 MW. Kohapealseid tuuleolusid arvestades on tuulepargi prognoositavaks tootlikuseks 35% koormusteguri juures kuni 386 316 MWh/a. Vastavalt rajatavate tuulikute arvule ja projekteerimisel valitavast mudeli tehnilistest näitajatest tulenevalt muutub ka tootlus.

Planeerimisseaduse § 95 lõike 1 kohaselt koostatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Valga vallas kehtivates üldplaneeringutes ei ole tuuleparkide rajamiseks asukohti valitud. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 01. oktoobri 2015 määruse nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekirja“ punktist 4 on olulise ruumilise mõjuga ehitiseks tuulepark Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2003 määruse nr 184 „Võrgueeskiri“ tähenduses, mis koosneb vähemalt 30 meetri kõrgustest elektrituulikutest. Tuulepark on eelnimetatud määruse

„Võrgueeskiri“ § 2 lõike 19 tähenduses omakorda mitmest elektrituulikust ning elektrituulikuid omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnev elektrijaam. Valga Vallavolikogu algatas eriplaneeringu tuuleparkide asukoha leidmiseks. Eriplaneeringu lähteseisukohtade koostamise käigus selgus, et asukohta asutakse otsima ühele tuulepargile, mis võib koosneda mitmes grupis paiknevatest tuulikutest.

Tuulepargi rajamise vajadus tuleneb Eesti riigi kliima- ja energiapoliitikast. Eesti pikaajaline eesmärk on minna üle vähese süsinikuheitega majandusele, mis tähendab järk-järgult eesmärgipärast majandus- ja energiasüsteemi ümberkujundamist ressursitõhusamaks, tootlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks. Eesti pikaajaline siht on tasakaalustada kasvuhoonegaaside heide ja sidumine hiljemalt 2050. aastaks ehk vähendada selleks ajaks kasvuhoonegaaside netoheidet nullini. Euroopa Liidu energiapoliitika seisukohalt on oluline liikuda imporditud energia sõltuvuselt Euroopa Liidus leiduvate primaarenergia allikate suurema kasutamise poole. Eesti energiamajanduse arengukava 2035 üldeesmärgiks on, et Eesti energiamajandus tagab energiapoliitika, kasvatab riigi konkurentsivõimet ja aitab kaasa puhta energiaga majandusele üleminekul. Arengukavas säilitatakse taastuvelektri 100% ambitsioon lõpptarbimisest, kuid üleminek sellele on turupõhine, mis tähendab, et see saavutatakse siis kui tehnoloogiad on tegevustoetusteta konkurentsivõimelised. 2030. aastaks ei ole arengukava kohaselt võimalik ja majanduslikult mõistlik seda eesmärki saavutada. Aastaks 2035 näeb arengukava maismaatuuleparkidesse investeringute vajadust ette 1300–1800 MW ulatuses. Valga valla kavandatav tuulepark täidaks 18 tuuliku korral 7 MW (126 MW) 7-10 % soovitud eesmärgist. Tegu oleks olulise panusega taastuueenergia eesmärgi täitmise suunas. Tuulepargi rajamine on kooskõlas nii Eesti energiamajanduse arengukava 2035 eesmärkidega, kui ka energiamajanduse korralduse seadusega. Tuulepargi rajamine loob soodsad tingimused taastuvatest energiaallikatest elektri tootmise osakaalu suurenemiseks.

Eriplaneeringu koostamise eesmärk on valida tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu püstitamiseks sobivaimad asukohad ning määrata tingimused tuulepargi ja seda teenindava taristu ehitamiseks, hinnates muuhulgas asjakohaseid mõjusid, sh viia läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine koos vajalike uuringutega.

Eriplaneeringut koostama asudes võeti eesmärgiks koostada planeering sellises täpsusastmes, mis võimaldab selle kehtestamist asukoha eelvaliku alusel. Planeerimisseaduse § 95¹ lõige 1 lubab kohalikul omavalitsusel eriplaneeringu koostamisel loobuda detailse lahenduse koostamisest ja kehtestada planeering asukoha eelvaliku alusel, kui puuduvad välistavad tegurid tuulepargi edasiseks kavandamiseks projekteerimistingimustega ning eelvaliku otsuses on toodud projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused. Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuses on määratud tuulepargi maakasutus- ja ehitistingimused, sh elektrituulikut maksimaalne kõrgus, arv ja põhimõtteline asukoht (projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused on kirjeldatud punktis VII Projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused ja eriplaneeringu seletuskirja peatükis 3.3).

Arvestades asjaoluga, et Valga valla tuulepargi koostamisel on loobutud detailse lahenduse koostamisest ja planeering kehtestaks asukoha eelvaliku alusel, siis ei kohaldu sellisele planeeringule planeerimisseaduse § 109 vastuvõtmise nõue (planeerimisseaduse § 98 lõige 1¹) ja planeeringu kehtestamisele rakendatakse planeerimisseaduse § 122 lõigetes 1-8 ja 10-11 ning § 123 sätestatud (planeerimisseaduse § 95¹ lõige 2).

Eelnõud täiendatakse peale Maa- ja Ruumiameti heakskiitmise menetlust.

Valga valla tuulepargi asukoha eelvaliku alusel kehtestatud tuuleparki kavandav kohaliku omavalitsuse eriplaneering on projekteerimistingimuste andmise alus (planeerimisseaduse § 95¹ lõige 3).

Planeeringu algataja ja kehtestaja on Valga Vallavolikogu, koostamise korraldaja Valga Vallavalitsus, planeeringu koostamisest huvitatud isik on Sunly Wind OÜ.

Riigihanke (viitenumber 274246) tulemusel leitud töövõtjad koostasid Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse (koostaja AB Artes Terrae OÜ) ja Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõjude strateegilise hindamise esimese etapi aruande (koostaja LEMMA OÜ).

II Menetluskäik

Planeerimisseaduse § 96 lõike 1 alusel algatati Valga Vallavolikogu 25. oktoobri 2023 otsusega nr 81 „Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“ kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamine koos vajalike uuringute läbiviimisega, eesmärgiga leida tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivad kohad. Planeeringuala suuruseks määrati ligikaudu 10 200 ha.

31. jaanuaril 2024. a tegi Valga Vallavolikogu otsuse nr 96, millega otsustas muuta Valga Vallavolikogu 25. oktoobri 2023. otsust nr 81. Otsusega vähendati kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ala ja määrati planeeringualale uus piir. Planeeringuala vähendamise põhjus seisnes Eurowind Energy OÜ planeeringu algatamise taotluse tagasivõtmises ning planeeringuala koostamise korraldaja eelarves puudusid vahendid planeeringu koostamise, koostamise tellimise ja mõjude hindamisega kaasnevate kulude kandmiseks. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamist ja keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimist jätkati ligikaudu 7 400 ha suurusel maa-alal, mille planeeringu koostamisest huvitus Sunly Wind OÜ.

Ajavahemikul 30. aprill kuni 29. mai 2024 korraldas Valga Vallavalitsus planeerimisseaduse § 100 lõike 1 kohase kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku väljapaneku. Avaliku väljapaneku jooksul oli igal isikul õigus avaldada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi kohta arvamust. Avaliku väljapaneku kestel esitasid arvamusi ametkonnad, asutused ja eraisikud, kokku 11 juhul. Avaliku väljapaneku kestel esitatud arvamuste kohta võttis Valga Vallavalitsuse seisukoha 13. juuni 2024 korraldusega nr 157. Vastu võetud korralduses nr 157 valdavalt arvestati esitatud arvamustega ja anti põhjendatud seisukoht nende arvamuste kohta, mida ei olnud asjakohane arvestada.

27. juunil 2024 toimusid planeerimisseaduse § 101 lõike 1 kohased avaliku väljapaneku tulemuste avalikud arutelud Valga linnas ja Tsirguliina alevikus. Valga Vallavalitsuse seisukohtade, (Valga Vallavalitsuse 13. juuni 2024 korraldus nr 157), avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste alusel tehti eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtades ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmis vajalikud muudatused (planeerimisseaduse § 102 lõige 2).

Järgnes Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande koostamine (planeerimisseaduse § 104 lõige 1).

Valga Vallavalitsus esitas alates 22. novembrist 2024 planeerimisseaduse § 105 lõiget 1 järgides Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kooskõlastamiseks valitsusasutustele, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi planeering käsitleb, ja arvamuse avaldamiseks isikutele, kelle huve või õigusi võib planeering puudutada, ning isikutele, kes on avaldanud ise soovi olla menetlusse kaasatud. Arvamuste esitamise tähtajaks märgiti 5. jaanuar 2025.

Valga valla tuulepargi eriplaneeringu aukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne on kooskõlastatud valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi planeering käsitleb. Koostöös valitsusasutustega viidi planeeringusse sisse vajalikud muudatused.

Tähtjaks esitatud arvamuste osas kujundas Valga Vallavalitsus koostöös Valga Vallavolikoguga seisukohad ning tegi seisukohad teatavaks arvamuste esitajatele. Arvamuse mitteamistamisel selgitati eriplaneeringu lahendust ja keskkonnamõju strateegilise hindamise sisu. Lisaks anti selgitusi taastuvenergia tootmise üldistele küsimustele ja tuulikute tehniliste näitajaid või tööpõhimõtteid käsitletavatele küsimustele. Valga Vallavalitsusele laekunud kooskõlastused ja arvamused on koondatud tabelisse ja avaldatud Valga valla veebilehel.

Planeerimisseaduse § 105 lõikest 3 lähtuvalt tehti kooskõlastuste ja arvesse võetud arvamuste alusel Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõus ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandes vajalikud muudatused ning valmistati planeeringu materjalid ette planeerimisseaduse § 106 kohaseks avalikuks väljapanekuks.

Ajavahemikul 15. kuni 16. jaanuar 2026 teavitas Valga Vallavalitsus planeerimisseaduse § 99 lõikes 1, 2 ja 3 märgitud isikuid avaliku väljapaneku korraldamisest Valga linnas ja kolmes Valga valla asustuskeskuses ning Tõrva vallas Hummuli alevikus. Avalik väljapanek korraldati perioodil 2. veebruar kuni 15. märts 2026.

Eelnõud täiendatakse peale avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu korraldamist.

Eelnõud täiendatakse peale planeerimisseaduse § 108, § 121 sätestatud menetlustoimingute läbiviimist.

III Koostöö, kaasamine ja avalikkuse teavitamine

Valga Vallavalitsus planeeringu koostamise korraldajana on lähtunud põhimõttest, et igaühel on õigus osaleda planeerimismenetluses ja selle ajal avaldada arvamust planeeringu kohta. Valga vallavalitsus on avalikkust planeerimismenetlusest teavitanud, kaasanud menetlusse isikuid, kelle huve või õigusi planeeringu lahendus võib puudutada, ning korraldanud planeeringu koostamise käigus planeeringu tutvustamiseks avalikke väljapanekuid ja avalikke arutelusid. Valga Vallavalitsus on taganud planeerimismenetluse kestel teabe kättesaamise Valga valla veebilehel ja Valga Vallavalitsuses. Eriplaneeringu koostamise vältel on eriplaneeringu ajakohane lahendus koos olulisemate lisade, sh uuringute, kooskõlastuste, arvamuste ja muu asjakohase teabega avalikustatud valga valla veebilehel.

Kaasatavate osapoolte ja koostöötegijate nimekiri on avaldatud dokumendis „Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja mõjude hindamise, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi menetlusse“. Planeeringu menetluse käigus laienes kaasatavate osapoolte ja koostöötegijate ring. Iga kaasamistoimingu eel inventeeriti kaasatud isikute nimekirja.

Planeerimisseaduse § 99 lõike 2 ja 3 alusel kaasas Valga Vallavalitsus eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi menetlusse isikud, kelle omandisse kuuluv kinnisasi asus tuulepargi esialgsel potentsiaalselt sobilikul alal ja alast ühe kilomeetri ulatuses. Selles menetlusetapis oli olemas teave, et planeeringulahendus toob kaasa müra leviku ning lähemal kui üks kilomeeter võib esineda müra piirväärtuse ületamist ja sellega seoses võib lahendus puudutada isiku õigusi või huvisid.

Valga valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande menetlusse kaasati isikud, kelle omandisse kuuluv kinnisasi asus tuulepargi asukoha eelvaliku alal või sellest kolme kilomeetri ulatuses. Kolme kilomeetri

ulatus on maismaa tuulepargi mõjuala keskkonnatasude seaduse § 55³ lõike 2 tähenduses. Kolme kilomeetri ulatuses võib esineda seal paiknevatele kinnisasjadele tuulepargist tulenevat mõju (mõjud on käsitletud keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande 4. peatükis) ning see võib puudutada kinnisasjade omanike õigusi või huve.

Teavet menetluse kohta saadeti planeerimisseaduse § 99 lõike 2 ja 3 alusel kaasatud isikutele e-posti või postiga. Teabe edastamiseks kasutati kontakti, mis oli märgitud rahvastikuregistris või äriregistris kaasatava isiku kontaktiks või kontakti, mida isik ise oli Valga Vallavalitsusele teadete edastamiseks teatanud.

Avalikkuse teavitamiseks avaldati teateid ajalehes Lõuna-Eesti Postimees, Valga valla veebilehel, Valga valla digitaalses uudiskirjas, Valga Vallavalitsuse infostendil, Valga Keskraamatukogus ja piirkondlikes haruraamatukogudes. Lisaks jagati teavet Tõrva Vallavalitsuse ja Hummuli raamatukogu kaudu, kuna Valga valla tuulepargi mõjupiirkond ulatub üle Valga valla halduspiiri.

Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise menetluse kestel on avaldatud ja saadetud planeerimisseaduse § 96 lõike 3¹, 5, 6 ja 7, § 100 lõike 4 ja 5, § 101 lõike 2, § 102 lõike 1, § 105 lõike 1, § 106 lõike 4 ka 5, § 107 lõike 2 ja § 108 lõike 1 kohaseid teateid.

Lisaks planeerimisseadusest tulenevatele avalikustamise nõuetele on Valga valla tuulepargi eriplaneeringu menetluse käigus korraldatud isikute sisukamaks kaasamiseks õppereis, mitmeid infopäevi, konsultatsioonipäevi ja töötubasid (täpsem loetelu Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse peatükis 2.11). Toimunud kaasamisürituste peamine eesmärk on olnud avaldada eriplaneeringuga seonduvat infot, avada eriplaneeringu sisu, saada kaasatud isikutelt kohapõhist teavet ja sisendit planeeringu koostamiseks ning anda küsimustele vastuseid. Täiendavad kaasamisüritused on läbi viidud koostöös planeeringu koostamisest huvitatud isikuga.

Valga valla tuulepargi eriplaneeringuga võib eeldatavalt kaasneda oluline piiriülene mõju Läti Vabariigi keskkonnale. Piiriülese koostöö osas on järgitud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse¹ § 46 kohast regulatsiooni ning mõjutatava riigi koostöö toimub läbi Kliimaministeeriumi. Läti Vabariik on avaldanud Valga valla tuulepargi asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohta arvamust (kiri registreeritud 5. jaanuar 2026 9-1.3/3996-1). Läti Vabariigi poolt esitatud märkused ja ettepanekud piiriülese koostöö raames ja nendega arvestamine on toodud keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande peatükis 4.9.

IV Planeerimisseaduse § 105 kohased arvamused ja kooskõlastused

Valga Vallavalistus esitas alates 22. novembrist 2024 planeerimisseaduse § 105 lõiget 1 järgides Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kooskõlastamiseks valitsusasutustele, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi planeering käsitleb, ja arvamuse avaldamiseks isikutele, kelle huve või õigusi võib planeering puudutada, ning isikutele, kes on avaldanud ise soovi olla menetlusse kaasatud. Arvamuste esitamise tähtajaks märgiti 5. jaanuar 2025. Vastavasisuline info avaldati ka Valga valla veebilehel ja ajalehes Lõuna-Eesti Postimees. Kooskõlastamisele ja arvamuse avaldamisele suunatud eriplaneeringu materjalid avaldati Valga valla veebilehel. Sellest lähtuvalt oli igaühel võimalus ja õigus avaldada planeeringu kohta arvamust.

Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne on kooskõlastatu Põllumajandus- ja Toiduameti (alates 1. jaanuarist 2025 on teemavaldkond Maa- ja Ruumiameti valitsemisalas), Kliimaministeeriumi, Kaitseministeeriumi, Maa-ameti (alates 1. jaanuar 2025 teemavaldkond Eesti Geoloogiateenistuse valitsemisalas), Päästeameti, Keskkonnaameti, Terviseameti,

Muinsuskaitseameti, Transpordiameti, Politsei- ja Piirivalveameti, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga.

Kaasatud asutustest ja organisatsioonidest üheksa esitas eriplaneeringu materjalide kohta arvamust. Esitatud arvamused on registreeritud Valga valla dokumendiregistris. Arvamuste kohta on kohalik omavalitsus võtnud seisukoha ning andnud arvamuste esitajatele tagasisidet. Kooskõlastuste ja arvamuste koondtabel avaldati Valga valla veebilehel.

Kaasamismenetluse käigus Tõrva Vallavalitsus avaldas arvamust ning arvamuse põhjendustele tuginedes väljendas mittenõustumist Valga valla tuulepargi eriplaneeringuga kavandavate kitsendustega Tõrva valla territooriumile ning ei saa aktsepteerida eriplaneeringut esitatud kujul. Tõrva Vallavalitsuse arvamusest lähtudes hinnati koostatava eriplaneeringu lahendust Tõrva valla üldplaneeringuga kavandatud ruumilahendusega. Valga valla tuulepargi eriplaneeringuga ei saa kehtestada siduvaid kitsendusi Tõrva valla territooriumile, sh määrata piiranguid teatud müratundlike ehitiste ehitamiseks. Tõrva valla territooriumile ulatuva müra mõjuala osas ei asu planeeringu koostamise ja kehtestamise hetkel keskkonnaministri 16. detsembri 2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ kohaseid müratundlikke ehitisi ega alasid ning neid ei ole sinna ka kehtivate planeeringutega kavandatud. Tõrva Vallavalitsusele anti põhjendatud seisukoht koos selgitustega ning teave planeeringu täiendamisest.

Asutuste ja organisatsioonide osas, kes ei esitanud oma arvamust tähtaegselt eeldati, et kui arvamuse avaldaja ei ole 30 päeva jooksul kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande saamisest arvates arvamust avaldanud ega ole taotlenud tähtaja pikendamist, siis arvamuse andja ei soovi nende kohta arvamust avaldada.

Valga vallavalitsuse tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohta esitati arvamusi 30 eraisiku poolt, sh oli 22 allkirjaga Õruste küla elanike ühispöördumine ja portaali rahvaalgatus.ee kaudu saadetud ühispöördumine 409 allkirjaga. Valdavalt sisaldasid avaldatud arvamused vastumeelsuse avaldamist tuulepargi kavandamise suhtes või selgituste küsimisi tuulepargi või sellest lähtuvate mõjude kohta. Avaldatud arvamused koondati tabelisse ning läbivate teemade kohta anti grupeeritud selgitused. Selgitusi anti järgmistel teemadel: tuulepargi kavandamine, mõju märgaladele ja põhjaveele, müra mõju, visuaalne mõju, hüvitise maksmine, mõju kinnisvarale, jäätmed, varjutus, kumulatiivse mõju hindamine, planeeringu peatamine kuni reaalandmete tekkeni, mõju looduskeskkonnale, sh lindudele ja nahkhiirtele ja bioloogilisele mitmekesisusele, mõju rohevõrgustikule, mõju sideteenustele, eriplaneeringu menetluse korraldamine, eriplaneeringu menetlusse kaasamine, vastavus teistele strateegilistele arengudokumentidele, elektromagnetkiirguse mõju.

Planeerimisseaduse § 105 lõikest 3 lähtuvalt tehti kooskõlastuste ja arvesse võetud arvamuste alusel Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõus ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandes vajalikud muudatused.

V Avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemused

Eelnõud täiendatakse peale avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu korraldamist.

VI Asukoha eelvaliku alad ja planeeringuala

Planeerimisseaduse § 98 lõike 2 kohaselt tuleb asukoha eelvaliku tegemisel kaaluda mitut võimalikku asukohta. Valga Vallavolikogu algatas kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu tuuleparkide asukoha leidmiseks. Planeeringuala piiride kindlaksmääramisel lähtuti Mandri-Eesti riigikaitsealisest kõrguspiirangust ja Valga valla üldplaneeringu koostamisel läbi viidud analüüsist tuuleparkide kavandamiseks ning huvitatud isiku ettepanekust. Enne eriplaneeringu

algatamist oli Valga vallal teadmine, et 7 400 ha suuruse planeeringuala piires (piir määratud Valga Vallavolikogu 31. jaanuari 2024 otsusega nr 96) asub neli ala (Valga Vallavalitsuse töö „Analüüs tuuleparkide kavandamiseks Valga vallas“ alad nr 1, 2, 3 ja 4), mida on vaja täpsemalt uurida ning välja selgitada, kas nendel aladel on potentsiaali tuuleparkide rajamiseks. Arvestades planeeringuala piiriga (Valga Vallavolikogu 25. oktoober 2023 otsus nr 81, Valga Vallavolikogu 31. jaanuar 2024 otsus nr 96), nelja võimaliku ala suurusega ja tuulikute püstitamiseks vajaliku ruumiulatusega, võeti lähteseisukohtadega eesmärgiks otsida eriplaneeringuga planeeringualalt mitte ühte, vaid kõiki potentsiaalselt sobilikke alasid ja kaaluda nendele aladele tuulikute ehitamise võimalust.

Valga valla tuulepargi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi koostamise raames teostati esmane ruumianalüüs, et välja selgitada tuulepargi kavandamiseks esmased potentsiaalselt sobilikud alad. Potentsiaalselt sobilikud alad ei olnud veel tuulepargi asukoha eelvaliku aladeks. Potentsiaalselt sobilike alade leidmisel lähtuti välistavatest kriteeriumitest: arvesse võeti kaugust elukondlikest hoonetest (1 km), kaugus tiheasustusala müratundlikest aladest (2 km), välistati kaitsealad, hoiualad, püsielupaigad, sh projekteeritavate kaitsealuste objektide alad, taimede kasvukoha kaitseks moodustatud püsielupaigad (puhvriga 100 m), metsise püsielupaigad (puhvriga 1 km), I kaitsekategooria linnuliikide püsielupaigad ja kaitsealustel aladel paiknevad leiukohad (puhvriga 2 km). Täpsem kirjeldus on toodud lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi peatükis 1.5. Esmase kaardianalüüsi tulemusena välistati ka esmaste potentsiaalselt sobilike alade hulgast väga väikesed alad, kuhu ilmselgelt tuuleparki rajada ei ole võimalik. Analüüsi tulemusena selgus neli esialgselt potentsiaalselt sobilikku ala, millel puuduvad otsesed välistavad tegurid eriplaneeringuga käsitletava objekti asukoha edasiseks valikuks ning millel on olemas piisav territoorium. Neil aladel jätkati edasist analüüsimist. Väljaspool potentsiaalselt sobilikke alasid ei ole olemasoleva teabe alusel tuulepargi kavandamine võimalik. Alade 1 ja 3 osas esines kattuvus riigi poolt uuritud potentsiaalse tuuleenergia eelisarendusalaga Valga-Tõrva. Lähteseisukohtade koostamise käigus sai ka selgeks, et esialgselt potentsiaalsetele aladele saab rajada ühe tuulepargi.

Jätkates Valga valla tuulepargi eriplaneeringu koostamisega (planeerimisseaduse § 98) ja keskkonnamõju strateegilise hindamisega (planeerimisseaduse § 104) viidi läbi täiendav analüüs ja keskkonnatingimustega arvestamine ning leiti asukohaheelvaliku alad. Mõjude hindamise tulemusi arvestades korrigeeriti asukoha eelvaliku alade piire ja loobuti alale TU1 tuulikute kavandamisest linnukaitselistel põhjustel. Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne saadeti kooskõlastamiseks valitsusasutustele ja arvamuse avaldamiseks kaasatud isikutele lahenduses, mis sisaldas kolme asukoha eelvaliku ala (TU2, TU3, TU4) 23 tuuliku ehitusõigusega. Planeerimisseaduse § 105 kohate arvamuste ja kooskõlastuste alusel korrigeeriti asukoha eelvalikualade suurust ja piire ning määrati ehitusõigus kuni 18 tuuliku ehitamiseks. Asukoha eelvalikualade kaalumisel on olnud eesmärgiks tagada, et planeeringulahendus on elukeskkonda parendav, huvisid tasakaalustav ja lõimiv ning otstarbekas, mõistlik ja säästvat maakasutust tagav. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsus annab veendumuse, et rakendades planeeringus esitatud leevendavaid meetmeid puudub oluline ebasoodne keskkonnamõju kogu planeeringuala ulatuses, kui ehitada tuulikud eelvaliku alade TU2, TU3 ja TU4 põhimõttelistesse asukohtadesse. Täpsem kirjeldus on toodud Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse peatükis 3.1.

Planeeringu koostamise käigus selgus planeeringuala laiendamise vajadus Sooru küla suunal ligi 100 ha ulatuses, et hõlmata modelleeritud müra mõjutustega piirkond planeeringuala hulka. Valga valla territooriumil kehtestatakse eriplaneeringuga modelleeritud müra normtasemete piirkonnad tööstusmüra öise sihtväärtuse alusel. Planeeringuala laiendatud piirides kehtestatakse terviklik ruumilahendus, millega määratakse Valga valla territooriumi osale eriplaneeringu kohased maakasutus- ja ehitustingimused. Kehtestatav planeeringuala suurus on 7500 ha (Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse asukoha eelvaliku põhijoonis).

VII Projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused

Valga valla tuulepargi eriplaneeringut asuti koostama planeerimiseseaduse § 95¹ lõike 1, 1¹ ja 3 sätestatud põhimõtteid arvestades. Valga valla tuulepargi eriplaneeringu otsus on koostatud täpsusastmes, mis annab veendumuse, et tuulepargi ehitamist välistavad tegurid puuduvad ja edasine kavandamine projekteerimistingimustega on võimalik. Eriplaneeringu lahendus toob välja tingimused ehitusseadustiku § 26¹ lõike 1 ja 2 kohaste projekteerimistingimuste andmiseks eriplaneeringu otsuse peatükis 3.3.

Eelvaliku aladele TU2, TU3 ja TU4 võib ehitada vastavalt kuus, üheksa ja kolm elektrituulikut, millede suurim lubatud kõrgus on 270 m. Tuuliku ehitamiseks on eriplaneeringuga määratud põhimõttelised asukohad planeeringu asukoha eelvaliku aladesse. Projekteerimisel on lubatud 50 m ulatuses elektrituuliku asukohta muuta, kuid arvestada tuleb teiste planeeringuga seatud tingimuste täitmisega. Esitatud põhimõttelistes asukohtades on planeering elluviidav.

Tuulepargi toimimiseks vajaliku taristu kohta on planeeringuga antud ligikaudsed asukohad ja projekteerimisel võib ehitiste asukohti täpsustada lähtudes planeeringuga seatud tingimustest. Tuuleparki teenindavat taristut võib ehitada ka väljaspoole eelvalikuala ja planeeringuala, et oleks tagatud tuuleparki teenindava taristu optimaalsed liitumised ja ühendused olemasolevate taristutega. Planeeringuga antakse põhimõtted tuulepargi liitumisalajaama ja ühendava kaablitrassi rajamiseks. Elektriakaabliiniga samasse trassikoridori rajatakse sideliin. Tuulikute ehitamiseks ja hilisemaks hoolduseks on vajalikud suure kandevõimega ning pidevalt ligipääsetavad juurdepääsuteed. Planeeringulahenduses on toodud põhimõtteline lahendus juurdepääsuteede kohta algusega avalikult kasutatavalt teelt. Planeeringuga määratakse tingimused tuletõrje kustutusvee veevõtukohtade rajamiseks. Veevõtukohta minimaalne kaugus tuulikust on 3 km.

Tuulepargi eriplaneeringuga on modelleeritud müra normtasemete piirkonnad tööstusmüra öise sihtväärtuse alusel. Müra normtasemete piirkonnad jagunevad kolmeks: ala, millele ei saa kavandada vaikseid ja virgestuseks mõeldud alasid (>35 dB); ala, millele ei saa kavandada lisaks eelnevale haridusasutusi, tervishoiu- ja sotsiaalsoolekandeesutusi, elamu maa-alasid ja rohealasid (>40 dB); ala, millele ei saa kavandada lisaks eelnevale keskuse maa-alasid ja ühiskondlike hoonete maa-alasid (>45 dB). See tähendab, et tuulepargist kahele lähimale piirkonnale ei saa edaspidi ehitada ilma täiendavaid müraleevendusmeetmeid rakendamata nt elamuid, rohealasid ja virgestusrajatiste ehitamine on võimalik väljaspoole mürakategooria ala piire. Planeeringust huvitatud isik peab projekteerimisel ja ehitamisel tagama, et normtasemete piirkondades müra sihtväärtust ei ületata.

Tuginedes keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes määratud tingimustele on tuulepargi eriplaneeringus seatud tingimused tuulepargi edasiseks projekteerimiseks, et vähendada varjutusega seonduvat mõju, visuaalset mõju ja mõju taimestikule, linnustikule, nahkhiirtele, ökosüsteemidele, rohevõrgustikule, veestikule, pinnasele ja huumusele, kliimale, kultuuriväärtustele ja sideteenustele. Planeeringus käsitletakse ka kliimakindluse tagamise, veekogu ehituskeeluvööndi ja jäätmetekke teemasid.

VIII Keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande tulemused

Valga valla eriplaneeringu asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande koostamisel on järgitud eriplaneeringu eesmärki ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse¹ § 40 esitatud nõudeid. Keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega on välja selgitatud tuulepargi ehitamiseks sobilikud alad keskkonnamõjudest lähtuvalt. Aruanne on koostatud täpsusastmes, mis annab veendumuse, et eelvaliku aladel on tuulepargi eriplaneering elluviidav. Mõjude hindamine on teostatud täpsusastmes, mis on eriplaneeringu asukohavaliku etapis võimalik ja asjakohane. Ennetavalt on hindamisega antud soovitused teadaolevate ja potentsiaalsete kõrgema väärtusega looduskoosluste väljajätmiseks (alal TU1). Sellise lähenemisega

minimaliseeritakse risk, et projekteerimise käigus läbi viidavate täiendavate loodusuuringute tulemusel esineks vajadus oluliselt tuulepargi lahendust muuta. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandega on paika pandud tingimused, millega on vaja arvestada eriplaneeringu koostamisel ning selle kehtestamisele järgnevas projekteerimistingimuste andmise ja projekteerimise etapis. Samuti on määratud edasiseks tuulepargi projekteerimiseks vajalike uuringute vajadus, millest võib selguda täiendavate meetmete vajadus tuulepargi rajamiseks ja käitlemiseks.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande 4. peatükis on analüüsitud tuulikute ja tuulepargi sisese taristu eeldatavalt kaanevat keskkonnamõju. Eeldatavalt kaasnevat mõju on hinnatud looduskeskkonnale (taimestikule, linnustikule, nahkhiirtele, ökosüsteemide seisundile ja bioloogilisele mitmekesisusele, rohevõrgustikule, sh loomade elupaikade sidususele, metsloomadele, kaitsealadele, veestikule, pinnasele, sh väärtuslikele põllumajandusmaadele), kliimale, kultuuripärandile, olemasolevale taristule, inimese tervisele, heaolule ja varale ning maastikule.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne sisaldab ka Natura hindamist, kuna keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi koostamise etapis läbi viidud Natura eelhindamine näitas, et esialgese potentsiaalselt sobiliku ala nr 1 võimalikku mõjualasse jääb Sauniku loodusala, mis on moodustatud loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübi ja II liikide elupaikade kaitseks ja potentsiaalselt sobilikult alalt nr 1 lähtuv mõju looduskaitsealale ei saa välistada. Natura hindamise tulemusena jõuti järeldusele, kui rakendada Sauniku loodusala ümber täiendav kaitsepuhver ja rakendada rände perioodil tuulikute ajalist või vastava juhtsüsteemi abil peatamist, siis on olemasoleva teabe alusel välistatud oluline negatiivne mõju kõigi Natura linnu- ja loodusalade suhtes. Planeeringu lahenduses on arvestatud määratud leevendavaid meetmeid.

IX Vastavus teistele planeeringutele

Kohaliku omavalitsuse eriplaneering koostatakse olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringuga määratud. Valga valla territooriumil kehtivad eriplaneeringu planeeringuala ulatuses Öru valla üldplaneering (kehtestatud Öru Vallavolikogu 14. juuli 2006 määrusega nr 6) ja Tõlliste valla üldplaneering (kehtestatud Tõlliste Vallavolikogu 17. juuni 2006 määrusega nr 9). Kehtiva Öru valla üldplaneeringuga ja Tõlliste valla üldplaneeringuga ei ole ette kavandatud olulise ruumimõjuga ehitiste asukoha valikut ega taastuvenergia kavandamist. Mõlemad kehtivad üldplaneeringud on koostatud koostamisaegsete teadmiste põhjal ja kasutatud tol hetkel teadaolevat teadmist. Tuuleenergia tootmise teema ja olulise ruumimõjuga ehitise asukohavalikute puudumine varem koostatud üldplaneeringus ei saa olla takistuseks, vaid lahendatav kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisega. Eriplaneeringut koostades oli oluline järgida, et Öru valla ja Tõlliste valla üldplaneeringuga kavandatud ruumilahendus on eriplaneeringuga arvestatud. Käesoleva eriplaneeringu koostamise käigus on arvestatud kehtivate üldplaneeringute ruumilahendustega ja kehtestatud kaitse- ja kasutustingimustega (nt ehitamine rohevõrgustikku, väärtuslikud maastikud/miljööväärtuslikud alad). Eriplaneeringu lahendus järgib kehtivat Öru valla ja Tõlliste valla üldplaneeringut ja üldplaneeringu muutmise vajadus puudub. Öru valla üldplaneeringus on märgitud, kui rohevõrgustiku alale soovitakse rajada suuri infrastruktuuri või olulise mõjuga ehitisi, siis tuleb selle asukohavalikul teha hoolikas asukohavaliku otsus ja leevendada võimalikke mõjusid. Käesoleva eriplaneeringu koostamine koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega ongi viidatud asukoha eelvaliku tegemise dokument ning keskkonnamõju strateegilise hindamisega on määratud leevendavad meetmed. Üldplaneeringu muutmine on põhjendatud juhul, kui üldplaneeringu kehtestamise järgselt on muutunud või kehtestatud õigusaktid, samuti kui on ilmnenud uued faktilised asjaolud, mis üldplaneeringu kehtestamise ajal välistasid täna kavandatavaid tegevusi eriplaneeringu elluviimiseks. Antud eriplaneeringu lahenduse juures üldplaneeringu muutmise vajadus puudub.

Valga valla tuuleparigi eriplaneeringu koostamisel on arvesse võetud ka koostatava Valga valla üldplaneeringuga kavandatavaid ruumilise planeerimise põhimõtteid ja lahendusi. Riigikohus on leidnud (3-3-1-87-13 p 12, 3-3-1-88-15 p 23), et koostamisel olevat üldplaneeringut ei tule järgida kui õigusakti. Haldusmenetluse seaduse § 60 lõike 1 kohaselt loob õiguslikke tagajärgi ja on täitmiseks kohustuslik ainult kehtiv haldusakt. Samas ei ole kohalikul omavalitsusel keelatud planeeringu kaalumisel võtta arvesse asjakohaseid mittesiduvaid dokumente, sh koostamisel oleva kõrgema astme planeeringu eesmärgi. Avalik haldus peab vältima vastuolulist tegutsemist. Kaalutusõiguse teostamisel ei tule arvestada üksnes õigusaktidega, vaid kõigi oluliste asjaoludega (HMS § 4 lg 2). Mitme planeerimismenetluse samaaegsel läbiviimisel peavad pädevad asutused püüdma planeeringute omavahelist vastuolu vältida. Valga valla üldplaneeringu koostamise raames on läbi viidud tuuleparkide rajamise võimaluste leidmiseks esmane ruumianalüüs, mis tõi välja välistusmeetodit kasutades, millistes piirkondades ja kui suures ulatuses on võimalik ruumianalüüsi põhjal tuuleenergeetika arengualasid Valga valda kavandada. Üldplaneeringu täpsusastet arvestades oleks pidanud järgmises etapis (detailplaneeringu koostamisel) neid alasid täpsemalt uurima ning välja selgitama, nende alade tegeliku potentsiaali. Kuna üldplaneering ei ole veel kehtestatud ja arendushuvi tuulepargi arenduseks ilmnes ja kehtiva Õru valla ja Tõlliste valla üldplaneeringuga ei ole kavandatava tegevus välistatud, siis on olnud eriplaneeringu koostamine põhjendatud.

Valga maakonnaplaneering 2030+ on kehtestatud 2017. Maakonnaplaneeringu taastuvenergeetika teemade planeerimisel tuginetakse planeeringu koostamise ajal teadaolevatele teadmistele ja üleriigilisele planeeringule 2030+ (kehtestatud 2012). Maakonnaplaneeringu ja üleriigilise planeeringu kohaselt ei ole Valga maakond riiklikult olulise tuuleenergeetika arendamise piirkonnaks. Üleriigiline planeering seab prioriteetseks Ida-Virumaa ja Eesti lääne ranniku, kuid samas ei välista tuulikute ehitamist mujale. Üleriigilise planeeringuga märgitakse, et maismaal tuleb valdavalt eelistada väiksemate ja keskmise suurusega tuuleparkide rajamist. See, et maakonnaplaneeringu koostamise hetkel (kehtestatud 2012) ei peetud Valga maakonda prioriteetseks tuuleenergeetika arendamise piirkonnaks, ei välista tuulikute kavandamist. Käesoleva eriplaneeringu koostamise hetkeks on uued teadmised, oskused ja tehnoloogia ning riiklik suund suurendada taastuvenergia tootmise mahtu. Valga maakonnaplaneeringuga seatakse põhimõtted ja tingimused taastuvenergeetika arendamiseks. Kuigi sel hetkel ei osatud ette näha kuni 270 m kõrguste tuulikute kavandamise võimalusega, on Valga valla eriplaneeringut koostades järgitud, et maakonnaplaneeringuga seatud tingimused on täidetud. Samuti on järgitud, et tuulepargi eriplaneeringu koostamisel oleks eriplaneeringu lahendus kooskõlas teiste maakonnaplaneeringu teemadega ja seatud kasutus- ja kaitsetingimustega, nt rohevõrgustik, väärtuslikud maastikud, väärtuslikud põllumajandusmaad. Eriplaneeringu lahendus järgib Valga maakonnaplaneeringu 2030+ lahendust ja seatud tingimusi ja maakonnaplaneeringu muutmise vajadus puudub. Eriplaneeringu koostamisse on kaasatud arvamuse avaldajana Maa- ja Ruumiamet, kes on ka kohaliku omavalitsuse eriplaneeringule heakskiidu andja. Maa- ja Ruumiamet kontrollib planeeringu ja keskkonnamõju hindamise menetluse vastavust mh maakonnaplaneeringule.

Valga valla tuulepargi eriplaneeringu planeeringualal ei ole varem kehtestatud kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuid ega detailplaneeringuid ega nende osasid, mida käesolev kehtestatud planeering hakkaks asendama (planeerimisseadus § 122 lõige 2).

X Erinevate huvide ja väärtuste tasakaalustamine

Planeerimisseaduse eesmärk on luua ruumilise planeerimise, sh eriplaneeringu koostamise kaudu eeldused ühiskonnaliikmete vajadusi ja huve arvestatava, demokraatliku, pikaajalise, tasakaalustatud ruumilise arengu, maakasutuse, kvaliteetse elu- ning ehitatud keskkonna kujundamiseks, soodustades keskkonnahoidlikku ning majanduslikult, kultuuriliselt ja sotsiaalselt jätkusuutlikku arengut. Planeerimisseaduse kohaselt on planeerimisalase tegevuse korraldamine Valga valla haldusterritooriumil sama kohaliku omavalitsuse pädevuses, kes peab tasakaalustama erinevaid huve, sh avalikke huve ja väärtusi, kaaluma neid vastavalt

planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärgile ning lõimima need planeeringulahendusse. Planeerimisseadusega sätestatud planeerimise põhimõtteid (2. peatükk) tuleb kohaldada terviklikult ja võrdselt ning neid ei tohi rakendada selektiivselt ega hierarhiliselt, eelistades üht põhimõtet teisele. Valga valla tuulepargi eriplaneeringu koostamisel on lähtutud riigi vajadusest suurendada taastuenergia tootmist, mis põhineb Eesti riigi kliima- ja energiapoliitikal. Riiklikud taastuenergia eesmärgid on sätestatud energiamajanduse korralduse seaduse § 32¹ lõikes 1, mille kohaselt aastaks 2030 moodustab taastuenergia vähemalt 65 protsenti riigisisest energia summaarsest lõpptarbimisest ja elektrienergia summaarsest lõpptarbimisest moodustab taastuenergia vähemalt 100 protsenti. Tuuleparkide rajamine on kulutõhus viis toota Eestis taastuenergiat ning muuta energia tootmine tulevikukindlamaks ning keskkonnasäästlikumaks. Valga valla tuulepargi eriplaneeringu lahenduse juures on võimalik juurde tuua võimsust 18 tuuliku korral kokku umbes 126 MW. Koostatud kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja selle juures läbiviidud keskkonnamõju strateegiline hindamine näitab, et planeeringuala piires on võimalik asuda projekteerima kuni 18 tuulikuga kolmele asukoha eelvalikualale ühte tuuleparki.

Planeeringu koostamisest huvitatud isik on huvitatud Valga valla tuulepargi eriplaneeringu kavandatud ruumilahenduse elluviimisest tuulepargi rajamiseks tuuletööstuse arendamise eesmärgil. Huvitatud isik on planeerimisseaduse § 4 lõike 2¹ kohaselt sõlmitud lepingu alusel kandnud käesoleva eriplaneeringu tellimise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise kulud. Huvitatud isik on eriplaneeringu menetluse käigus osalenud avalikustamise ja teavitamise tegevuses, et selgitada kohalikele elanikele ja kaasatud isikutele taastuenergiatootmise, sh tuuleenergia tootmise tagamaid ning tutvustanud tuulikute tehnilisi näitajaid ja tööpõhimõtteid. Tegevuse eesmärk on olnud tuulepargi kui olulise ruumilise mõjuga ehitise kohta arusaadava teabe avaldamine, vaevalduste ja müütide ümberlükkamine.

Arvestades Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse sisu ning eriplaneeringu asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega võib kinnitada, et tuulepargi, sh tuulikute püstitamiseks on kõige sobivamad alad TU2, TU3 ja TU4. Tuulikute asukohad, püstitamise üldised tingimused, asukoha eelvaliku tegemine, asukoha eelvaliku otsus ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne vastavad õigusaktidele ning keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande väljatöötamise kavatsuses sisalduv teave on olnud piisav kaalutud asukohtade vahel valiku tegemiseks. Planeeringu lahendus annab veendumuse, et planeering on määratud tingimusi, sh leevendus- ja seiremeetmeid järgides, elluviidav.

Valga Vallavalitsus kui Valga valla tuulepargi eriplaneeringu koostamise korraldaja on kogu menetluse kestel viinud läbi teabepäevi, avalikke arutelusid ja konsultatsioonipäevi ning taganud kogu menetluse vältel ajakohaste materjalide kättesaadavuse Valga valla veebilehel. Planeerimisseadusest tulenevate avalike väljapanekute hetkel on lisaks veebilehele teave ja eriplaneeringuga seotud materjalid olnud kättesaadavad Valga Vallavalitsuse I korruse fuajees, Valga keskraamatukogus, Sooru, Öru ja Tsirguliina haruraamatukogudes ja Tõrva vallas asuvas Hummuli raamatukogus. Planeerimisseaduse kohased teated on saadetud menetluse käigus asukoha eelvalikualadest kuni 3 km ulatusse jäävatele kinnisasjade omanikele, nende hulgas olid Valga valla, Tõrva valla ja Otepää valla kinnisasjade omanikud. Lisaks saadeti teated isikutele, kes olid ise teada andnud, et soovivad olla kaasatud, sh valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid. Menetluse kulgedes kaasatud isikute ring kasvas (planeerimisseaduse § 106 lõike 4 kohased avaliku väljapaneku teated saadeti kokku 622 aadressile). Avalikustatav teave on avaldatud ka ajalehes Lõuna-Eesti Postimees ja Valga valla veebilehel ning Valga valla digitaalses uudiskirjas. Lisaks on avalikkuse kaasamisele ja teabe levitamisele aidanud kaasa planeeringu koostamisest huvitatud isik, levitades infot Herro tuulepargi veebilehe ja uudiskirja listiga liitunutele. Lähtudes avalikkuse kaasamise ja teavitamise põhimõtetest on planeerimismenetluse kestel tagatud igaühe õigus osaleda planeerimismenetluses ja selle ajal avaldada arvamust planeeringu kohta.

Valga valla tuulepargi eriplaneeringu menetluse jooksul on esitatud arvamusi, selgitustaotlusi ja teabenõudeid avaliku väljapaneku kestel ja ka väljaspool seda aega. Valga Vallavalitsus on taganud arvamustele seisukohtade kujundamise, selgitustaotlustele vastuste andmise ja teabenõuete täitmise. Planeerimisseaduse § 100 kohase Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku väljapaneku kestel esitatud arvamustele võttis Valga Vallavalitsus seisukoha 13. juuni 2024 korraldusega nr 157. Planeerimisseaduse § 105 kestel kogutud arvamustele kujundati seisukoht Valga Vallavalitusse poolt koostöös Valga Vallavolikoguga. Avalikustamiste ajal esitatud arvamused puudutasid eelkõige järgmisi teemasid: tuulepargi kavandamine, mõju märgaladele ja põhjaveele, müra mõju, visuaalne mõju, hüvitise maksmine, mõju kinnisvarale, jäätmed, varjutus, kumulatiivse mõju hindamine, planeeringu peatamine kuni reaalandmete tekkeni, mõju looduskeskkonnale, sh lindudele ja nahkhiirtele ja bioloogilisele mitmekesisusele, mõju rohevõrgustikule, mõju sideteenustele, eriplaneeringu menetluse korraldamine, eriplaneeringu menetlusse kaasamine, vastavus teistele strateegilistele arengudokumentidele, elektromagnetkiirguse mõju. Valdav osa esitatud arvamusi olid oma olemuselt selgituste taotlemised või meelsuse avaldamised, mis väljendasid vastandumise huvi. Eelkõige tõstati ülesse tuulikutest lähtuva müra ja varjutuse mõjuulatus ja mõju suurus, sh mõju tervisele, kavandatavate ehitiste visuaalne sobimatus maastikule, kinnisvara väärtuse vähenemine, looduskeskkonna kahjustamine. Samas väljendati ka vastumeelsust riikliku taastuvenergia tootmise arengute ja üldiste kliimaeesmärkide suhtes. Arvamuste koondd tabelis märgitud juhtudel võeti aramus arvesse ning eriplaneeringu dokumentidesse viidi sisse vastavad muudatused. Kaasatud isikutel ja isikuil, kes ise on tahtnud eriplaneeringu lahenduse koostamises osaleda on olnud võimalus otsustusprotsessis osaleda, oma huvi väljendada ja lahendust põhjendatud juhtudel mõjutada. Kui tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse lähteseisukohtade koostamise hetkel oli teadmine 27 tuuliku püstitamise võimalusest, siis kehtestavas eriplaneeringus määratakse ehitusõigus kuni 18 tuuliku püstitamiseks. Lahenduse koostamise ja mõjude hindamise käigus on nihutatud tuulikute positsioone, määratud leevendusmeetmeid ja täiendatud põhjendusi lahenduse kohta, et kehtestatav eriplaneeringu lahendus arvestaks piirkonna elukeskkonna ja asustusega, looduskeskkonnast tulenevate väärtuste ning kultuuriväärtuste püsijäämisega.

Valga valla eriplaneeringu koostamise käigus esitati kahel korral Valga Vallavolikogule eelnõu Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande menetlemise lõpetamiseks. Esimesel juhul jäi eelnõu Valga Vallavolikogu 23. septembri 2025 istungil vastu võtmata. Eelnõu hääletamisel toodi välja eelnõus esinevad puudused (eelkõige puudulikud ja vastukäivad faktid eriplaneeringu lõpetamise kohta) ja asjaolu, miks kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lõpetamine antud etapis ei ole kohane. Planeerimisseaduse § 97 lõige 1 toob välja lõpetamise alused, kuid hääletamisel olnud eelnõus ei esinenud ühtegi sellesisulist põhjendust ega täiendavalt põhjendatud asjaolu. Teisel juhul....*vajab täiendamist, eelnõu on menetluses.*

Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse koostamisel on lähtutud kohalikest huvides, arvestades riiklike huve väljendavate planeeringutega ning teiste strateegiliste arengudokumentidega. Planeeringulahendust koostades on järgitud planeeringuala olemasolevat olukorda ja sealset asustusmustrit ning looduskeskkonnast tulenevaid piiranguid. Tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku alasid ja tuulikute positsioone valides tuginedi keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemustele ja määratud leevendusmeetmetele. Keskkonnamõju strateegiline hindamine esimese etapi aruanne annab teaduslikult põhjendatud informatsiooni, mille alusel hinnata, kuidas kavandatav tegevus võib kohalikku ruumi ja elukeskkonda mõjutada. Valga valla tuulepargi eriplaneeringu lahendus on kohalikku keskkonda sobituv, on kohalikku elukeskkonda arvestav ja selle elukeskkonna kvaliteeti hoidev (sh kasutusele on võetud meetmeid võimalike müraga seonduvate ja

varjutusega seonduvate mõjude vähendamiseks), on piirkonna ruumilise arengu dokumentidega kooskõlas.

Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse koostamise käigus viidi läbi täiendav analüüs sotsiaalmajanduslike mõjude väljaselgitamiseks, sh mõjud elanikkonnale, ettevõtlusele ning omavalitsuse majandusele ja arengule (OÜ Cumulus Consulting töö). Töös tuuakse välja prognoositavad rahalised kasud elanikele ja omavalitsusele keskkonnatasude seadusest lähtuvalt. Arvutuses, mis on tehtud 3 km mõjualasse jäävatele kuni 550 eluruumi kohta näitab, et 18 tuuliku ja tuulepargi 126 MW nimivõimsuse juures, arvestades elektrienergia keskmiseks börsihinnaks 100 eurot/MWh ja tasumääral 1%, tasu suuruseks ligi 500 tuhat eurot aastas. Prognoositud summast 50% jääb kohaliku omavalitsuse eelarvesse ja 50% läheb jagamisele mõjupiirkonda jäävate kinnisasjade omanike, sh Tõrva valla kinnisasjade omanike vahel. Arvutuslikult küündib 550 eluruumi korral tasu 440 euronit eluruumi kohta aastas. Kohaliku kasu suurendamise eesmärgil sõlmisid Valga Vallavalitsus ja Sunly AS ühiste kavatsuste memorandumi (02. detsember 2025 leping nr 8.1-10/152). Memorandumi eesmärk on kirjeldada poolte eesmärke, ootusi ja sellega kaasnevaid tegevusi tuulepargi arendamisel ning leppida kokku üldistes tingimustes edaspidiseks koostööks. Memorandumiga pooled soovivad teha koostööd selleks, et tuua tuulepargi rajamisel kasu kohalikule kogukonnale laiemalt, sh edendada tuulepargi lähipiirkonna inimeste elu ning luua eeldused keskkonnahoidlikuma tootmise ja ettevõtluse arenguks. Memorandumiga kinnitab Sunly AS, et pakub alates tuulepargi elektritootmise algusest 10 aasta vältel elektrit hinnaga tuulepargi lähiümbruse elanikele 4,9 senti/kWh ning Uniküla elanikele 2,9 senti/kWh. Lähiumbruse elanikeks peetakse majapidamisi, mis asuvad Valga valla tuulepargi mistahes elektrituulikust kuni 6 km raadiuses ning kaugemaid majapidamisi juhul kui nende õuemaalt on tuulik näha. Sotsiaalmajanduslikus analüüsis tehtud arvutuste põhjal on keskmise majapidamise kulutused memorandumis märgitud hinna korral elektrienergiale umbes 227 eurot madalamad. Uniküla kohta tehtud erikokkuleppe korral on sama summa umbes 250 eurot. Võttes kokku tuuleenergiast energia tootmise tasu ja tuuleenergia tootmise arendaja poolt pakutava elektrienergia hinna on kavandatava tuulepargi mõjualasse jääva majapidamise keskmine hüvitis umbes 670 eurot aastas. Arvutused on tehtud eriplaneeringu koostamise hetkel teada olevate arvandmete ja hindade juures.

Valga valla tuulepargi eriplaneeringu menetluses esitatud arvamustes on välja toodud tuulepargi rajamisega kaasneb negatiivse mõju esinemine piirkonna kinnisvara väärtusele. Keskkonnamõju strateegilise hindamisega on välja toodud, et üldjuhul näitavad uuringud kinnisvara hinnale negatiivset mõju või mõju puudumist. Teatud juhtudel võib olla võimalik ka positiivne mõju, kui näiteks tuulepargi rajamisega kaasneb oluliselt ligipääs kinnisasjale. Peamine kinnisvara hinna muutust mõjutav tegur on eelduslikult tuulepargi lähedus või tuuliku nähtavus. Mõju iga üksiku kinnisvaraobjekti väärtusele ei ole võimalik hinnata, sest kinnisvara hind sõltub konkreetse kinnisasja seisukorrast ja paljudest muudest teguritest. Sotsiaalmajanduslikus analüüsis tuuakse välja, et kinnisvaratehingute arv tuulepargi mõjualas olevates asustusüksustes perioodil 2019-2024 on olnud pigem väike. Eluhoonetega hoonestatud maa tehinguid oli kuue aasta jooksul kokku 106 (s.o 18 tehingut aastas) ning korteriomandi tehinguid 87 (ehk 15 aastas). Hoonestamata ja mitteeluhoonetega hoonestatud maaga kauplemine on olnud mõnevõrra aktiivsem. Valga vallas tervikuna oli eluhoonetega hoonestatud maa tehingute väärtus perioodil 2019-2024 vahemikus 13 000-24 000 eurot. Viimase kolme aasta tehingute keskmine väärtus on püsinud samal tasemel. Rakendades teoreetilist väärtuse langust -4% aastas kujuneks eluhoonete võimalik väärtuse langus kuni 960 eurot tehingu kohta. Kuna Eestis ei ole tuuleparkide mõjualasse jäävate kinnisasjade tehinguväärtuse languse kohta tegelikku praktikat, siis antud arvutus on teoreetiline. Sellele tuginedes ei ole alust eeldada, et Valga valla tuulepargi eriplaneeringuga kavandatud tuulepargi rajamine toob kaasa märkimisväärse kinnisvarahindade languse, kui see langus esineb, siis on see proportsioonis tuuleparki mõjualasse jäävate majapidamiste keskmise hüvitisega.

Valga valla tuulepargi eriplaneeringu kehtestamisega luuakse võimalused Valga valla ettevõtluspotentsiaaliks ja majanduskeskkonna elavdamiseks. Taastuvatest allikatest toodetud elektril võib olla positiivne mõju kohalikule ettevõtluskeskkonnale. Tuulepargi mõju otseste töökohtade loomisele on tagasihoidlik, umbes 9 töökohta. Tulenevalt töö omapärast ei saa eeldada, et tuulikute hooldusega seotud töökohad luuakse tingimata Valga valda. Tuulepargi mõju kohaliku tasandi tööturule avaldub eelkõige kaudsete töökohtadena. Tuulepargi rajamine Tsirguliina ja Õru aleviku lähiste, kus on vakantseid tootmismaaüksuseid ning vajadus kodukoha lähedaste töökohtade järele, on Valga valla arenguvõimalus. Tsirguliina ja Õru alevikud on optimaalses kauguses ka otseliini rajamise kontekstis. Tuginedes teiste riikide praktikale on võimalik tuulepargi ja tööstusala sümbioos. Eestis veel tänapäevase mastaabiga tuulepargi ja tööstusala praktikat ei ole, kuna esimene suurem tuulepark alustas tööd alles eelmine aasta ning väljaspool suuremaid linnapiirkondi võtab tööstusvalade väljaarendamine aega kümnekond ja enam aastat. Valga valla tuulepargi eriplaneeringuga kavandatud tuulepargist lähtuva ettevõtluse elavdamise potentsiaali rakendamine eeldab veel lisaks ka mitmete teiste soodsate tegurite kokkulangemist, sh maaressurssi, taristuvõimekust, kohaliku omavalitsuse ja erasektori koostöö jätkamist Valla arengu eesmärkidest lähtuvalt.

Kuigi Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku alusel kehtestatava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga kaasnevad teatud mõjud (sh mõjud looduskeskkonnale, maastikule, mürapiirkondade kehtestamine tööstusmüra öise sihtväärtuse alusel), tuleb neid pidada mõõdukateks ja teatud leevendusmeetmeid rakendades välditavateks ning avaliku huvi seisukohalt talutavateks.

Elanikkonna hoiakud täiendatakse peale avaliku väljapaneku menetlust ja võetakse kokku erinevate huvide kaalutlus.

Võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõike 1, § 22 lõike 2, planeerimisseaduse § 122 lõike 1, Valga Vallavolikogu

otsustab:

1. Kehtestada Valga valla tuulepargi eriplaneeringu asukoha eelvaliku alusel (AB Artes Terrae OÜ töö nr 24031ÜP3). Eriplaneeringu koostamisel on arvesse võetud keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande (OÜ LEMMA töö versioon *xx.xx.2026*) tulemusi.
2. Muuta planeeringuala piiri vastavalt planeeringu põhijoonisele. Kehtestatava planeeringuala suurus on ligikaudu 7500 ha.
3. Valga Vallavalitsusel korraldada eriplaneeringu kehtestamisest teavitamine vastavalt planeerimisseaduse § 122.
4. Otsus jõustub selle teatavakstegemisest.
5. Otsuse peale võib esitada Valga Vallavolikogule vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsuse teadasaamise päevast või päevast, millal oleks pidanud otsusest teada saama või esitada kaebuse Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras ja tähtaegadel.

Mati Kikkas
esimees

Eelnõu esitab:
Eelnõu koostaja: planeeringute juhtivspetsialist Lenna Hingla
Ettekandja: vallavanem Mart Kase
Kaasettekandja: kogukonna-ja turvalisuse komisjoni esimees
arengu- ja majanduskomisjoni aseesimees
Ärakirjad: Valga Vallavalitsus - valga@valga.ee

Seletuskiri

Valga Vallavolikogu otsuse eelnõu „Valga valla tuulepargi eriplaneeringu kehtestamine asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande alusel“ juurde

Seletuskiri kuulub täiendamisele peale planeerimisseaduse kohaste menetlustoimingute läbiviimist ja planeeringu kehtestamiseks ettevalmistamist.

Valga Vallavalitsus on korraldanud alates Valga valla tuulepargi eriplaneeringu koostamise algatamisest (Valga Vallavolikogu 25. oktoobri 2023 otsuse nr 81) kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamist planeerimisseaduse 7. peatüki sätetest lähtuvalt. Kehtestatava eriplaneeringu materjalid on avalikustatud Valga valla veebilehel <https://www.valga.ee/tuulepargi-eriplaneering>.

Maa- ja Ruumiameti poolt heakskiidetud kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kehtestab kohaliku omavalitsuse volikogu otsusega.

Lenna Hingla
planeeringute juhtivspetsialist
02.02.2026